

ΠΑΛΑΙΟΣ ΚΑΙ ΝΕΩΤΕΡΟΣ ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

του π. Κυριακού Τσουροῦ
Γραμματέως τῆς Σ.Ε. ἐπὶ τῶν αἱρέσεων

1. Γενικά

Στὴν ἐκκλησιαστικὴ γλῶσσα, αἵρεση σημαίνει κάθε ἀπόκλιση ἀπὸ τὴν Χριστιανικὴ Ἀλήθεια, κάθε διαφοροποίηση στὴν πίστη ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησίαν. Ἐπομένως, ὅταν κάνουμε λόγο γιὰ **αἱρέσεις** ἐννοοῦμε διδασκαλίες ἢ ὁργανωμένες ομάδες ἀνθρώπων, πού κινοῦνται μὲν ἐντὸς τοῦ χριστιανικοῦ χώρου, ὅμως δὲν ταυτίζονται μὲ τὴν Ἐκκλησίαν πού ἱδρυσε ὁ Χριστός στὴν πίστη, στὴν λατρεία καὶ στό πολίτευμα. Οἱ περισσότερες ἀπ'αὐτές πιστεύουν στὸν Ἰησοῦν Χριστόν ἢ τουλάχιστον κινοῦνται γύρω ἀπ' Αὐτόν καὶ ἀποδέχονται ἢ χρησιμοποιοῦν τὴν Ἀγία Γραφή, ὡς βασικὴ πηγὴ τῆς πίστεως τους. Μερικὲς ὅμως ἔχουν ἀπωλέσει τὸν χριστιανικὸ χαρακτήρα, ὅπως θὰ δοῦμε καὶ πιό κάτω.

Αὐτές τὶς χριστιανικὲς αἱρέσεις δὲν πρέπει νὰ τίς συγχέουμε μὲ τίς παραθρησκευτικὲς ομάδες τῆς "Νέας Ἐποχῆς". Αὐτές οἱ τελευταῖες ἐντάσσονται στό φαινόμενο τῆς **παραθρησκείας**, ὅπως αὐτὴ ἄρχισε νὰ ἀναπτύσσεται διεθνῶς, κυρίως στὴν δεκαετία τοῦ 1970. Στὴν περίπτωση αὐτὴ πρόκειται γιὰ διδασκαλίες, ἢ συγκροτημένες ομάδες καὶ ὁργανώσεις πού δὲν ἐντάσσονται στὸν χριστιανικὸ χώρο, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν χριστιανικὴ ὀρολογία· δὲν πιστεύουν στὸν Χριστό, ἀκόμη καὶ ὅταν χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο "χριστός" καὶ συνήθως δὲν ἀνήκουν στίς μονοθεϊστικὲς θρησκείες. Ἐπὶ πλέον χαρακτηρίζονται γιὰ τὸν ὀλοκληρωτικὸ χαρακτήρα τους καὶ τὴν ἐπικίνδυνη πολλὰς φορές, ἢ καὶ ἐγκληματικὴ δραστηριότητά τους. Γι' αὐτό καὶ θεωροῦνται ὡς παραθρησκευτικὲς ὁργανώσεις (σέκτες). Δὲν πρόκειται δηλαδή, γιὰ "γνωστὴ θρησκεία", ὅπως αὐτὴ ὀρίζεται ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Σύνταγμα. Οἱ ομάδες αὐτές ἔχουν ἀκόμη ἔντονο συγκρητιστικὸ χαρακτήρα καὶ ἀναμιγνύουν χριστιανικὲς, ἐξωχριστιανικὲς, ἀποκρυφιστικὲς καὶ ἀπωανατολικὲς δοξασίες, ἐντάσσονται δὲ στό γνωστὸ ρεῦμα τῆς "**Νέας Ἐποχῆς**".

Ἄς ἔλθουμε ὅμως στό εἰδικὸ θέμα πού μᾶς ἀπασχολεῖ ἐδῶ: **στὶς προτεσταντικὲς αἱρέσεις**.

2. Σύντομα ἱστορικὰ στοιχεῖα

Πρωτίστως, θεωροῦμε ἀπαραίτητο νὰ ἀναφερθοῦμε σὲ μερικὰ ἱστορικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα παρουσιάζουν τὸ σκηνικὸ τῆς γεννήσεως καὶ

ἀναπτύξεως τοῦ προτεσταντικοῦ κινήματος γενικῶς, ἀπό τό ὁποῖο προῆλθαν ὅλες οἱ μεταγενέστερες καί οἱ σημερινές πολυώνυμες καί πολυάριθμες προτεσταντικές αἱρέσεις.

Μέ τόν ὄρο Προτεσταντισμός ἡ Διαμαρτύρηση χαρακτηρίζομε τό θρησκευτικό κίνημα πού δημιουργήθηκε στήν Εὐρώπῃ τόν ΙΣΤ΄ αἰώνα. Κύρια αἰτία τῆς ἀναπτύξεώς του ὑπῆρξε ἡ παρακμή πού δοκίμαζε ὁ Παπισμός καί ἡ ἐπιθυμία γιά μιᾶ ἀνανέωση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε νά ἐξαλειφθεῖ ἡ διαφθορά πού ἐμφανιζόταν στίς τάξεις τῶν κληρικῶν της.

Τό κίνημα αὐτό τῆς θρησκευτικῆς μεταρρύθμισης εἶχε ἤδη ξεκινήσει στήν Δύση ἀπό τόν ΙΔ΄ αἰώνα, μέ κύριους ἐκπροσώπους τόν Τζόν Γουίκλιφ (1320-1384), τόν Γιάν Χούς (1369-1415) καί τόν Ἱερώνυμο Σαβοναρόλα (1458-1498). Τό κίνημα αὐτό ὀνομάστηκε γενικῶς Μεταρρύθμιση.

Τόν ΙΣΤ΄ ὅμως αἰώνα ἡ ἐπιθυμία γιά τήν ἀναγέννηση τῆς Ἐκκλησίας στή Δύση ἔλαβε τεράστιες διαστάσεις, οἱ ὁποῖες ὀδήγησαν τελικά στή διαίρεση τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας καί στήν ἀπόσχιση μεγάλων τμημάτων της ἀπό τή Ρώμῃ, τά ὁποῖα διαμαρτυρόμενα (ἐξ οὗ καί Διαμαρτυρόμενοι - Προτεστάντες) σχημάτισαν νέες θρησκευτικές κοινότητες, οἱ ὁποῖες αὐτοαποκαλέστηκαν μεταρρυθμιστικές ἢ εὐαγγελικές.

Ἡ μεταρρυθμιστική αὐτή κίνηση ὁλοκληρώθηκε καί ἐδραιώθηκε ἀπό τούς μεγάλους μεταρρυθμιστές τοῦ ΙΣΤ΄ αἰώνα, τόν Μαρτῖνο Λούθηρο, στή Βυττεμβέργῃ (1483-1546), τόν Οὐλριχ Σβίγγλιο, στή Ζυρίχη (1484-1531) καί τόν Ἰωάννη Καλβίνο στήν Γενεύῃ (1509-1564). Ἔτσι δημιουργήθηκαν τρεῖς μεγάλες θρησκευτικές κοινότητες ἡ ὁμολογίες: ἡ Λουθηρανική, ἡ Μεταρρυθμιστική καί ἡ Πρεσβυτερική ἢ Εὐαγγελική.

Πρῶτος ὁ Λούθηρος, πού ἦταν μοναχός καί ἡγούμενος στό τάγμα τῶν Αὐγουστινιανῶν καί καθηγητής τῆς Θεολογίας στή Βυττεμβέργῃ, ἦλθε σέ σφοδρή ἀντιπαράθεση μέ τή Ρώμῃ, ὅταν ὁ δομινικανός μοναχός Γιόχαν Τέτσελ, ἔφθασε στή Βυττεμβέργῃ διαθέτοντας συγχωροχάρτια γιά τήν χρηματοδότηση τῆς Βασιλικῆς τοῦ Ἀγίου Πέτρου. Ὁ Λούθηρος, διαμαρτυρόμενος γι'αὐτό, θυροκόλλησε τότε στήν εἴσοδο τῆς ἐκκλησίας τῆς πόλης τίς γνωστές 95 θέσεις του, οἱ ὁποῖες ἀπετέλεσαν τό πρῶτο κείμενο τῆς Μεταρρύθμισης. Διακήρυξε τήν ἀκραία θέση, ὅτι ὁ ἄνθρωπος δέν μπορεῖ νά φθάσει στή σωτηρία μέ τά καλά ἔργα, ἀλλά μόνο μέ τήν θεία Χάρη καί τήν πίστη, καί ὅτι σ'αὐτή τήν διαδικασία δέν ἔχουν καμμιά θέση καί ἀξία τά συγχωροχάρτια. Τότε κινήθηκε ἐναντίον του ἡ διαδικασία τῆς Ἱερᾶς Ἐξέτασης καί τό 1521 ἀφορίστηκε ἀπό τόν Πάπα. Ἡ ρήξη ἐγίνε τελική καί ἀγεφύρωτη. Ἀκολούθησαν οἱ ἄλλες Προτεσταντικές κινήσεις τοῦ Καλβίνου καί τοῦ Σβίγγλιου.

Όμως τό πρόβλημα δέν σταμάτησε έκεϊ. Τό 1547 ό βασιλιάς τής Άγγλίας Έρρίκος Η΄ θέλησε νά διαζευχθεϊ τήν σύζυγό του Αϊκατερίνη τής Αραγονίας καί νά νυμφευθεϊ άλλη. Έπειδή ό Πάπας δέν συγκατένευσε στήν έπιθυμία του αύτή ό Έρρίκος ανακήρυξε τόν έαυτό του κεφαλή τής Έκκλησίας στήν Άγγλία καί αποσχίσθηκε από τήν Ρώμη. Έτσι δημιουργήθηκε ή Άγγλικανική Έκκλησία, ή όποία στή συνέχεια διαιρέθηκε σέ τρεῖς τάσεις: τήν "Υψηλή Έκκλησία", τήν "Ταπεινή Έκκλησία" καί τήν "Εύρεϊα Έκκλησία". Στήν τελευταία αύτή τάση παρουσιάζονται καί τά μεγαλύτερα προβλήματα μέ τήν χειροτονία γυναικῶν, τήν τέλεση γάμων όμοφυλοφίλων κ.ά.

Όλες αύτές οί Προτεσταντικές όμολογίες μεταφέρθηκαν στή συνέχεια στήν Άμερική, όπου καί έγνώρισαν μεγάλη έξάπλωση. Μέ τήν έλλειψη τοῦ υγειοῦς έκκλησιαστικοῦ φρονήματος, πού τίς χαρακτήριζε, τήν απομάκρυνσή τους από τήν Ίερά Πατερική Παράδοση, τήν άγνοια τής διδασκαλίας τῶν Άνατολικῶν Πατέρων τής Έκκλησίας καί μέ τό διασπαστικό πνεῦμα πού τίς διακρίνει, όδηγήθηκαν σέ συνεχεῖς διασπάσεις, άριθμούμενες σήμερα σέ έκατοντάδες.

Ός κύριο δόγμα καί άξίωμά τους υιοθέτησαν τό σύνθημα *sola scriptura*, υποκαθιστώντας έτσι τήν αύθεντία καί τό κύρος τής Έκκλησίας, ως Σώματος Χριστοῦ, δηλαδή ως τής μόνης πού έχει τήν αύθεντία καί επί τής Αγίας Γραφής, άφοῦ μόνη ή Έκκλησία εἶναι "ό στῦλος καί τό έδραίωμα τής άληθείας" (Α΄ Τιμ. γ΄ 15). Αύτή εἶναι "ό Χριστός παρατεινόμενος εἰς τούς αἰῶνας", κατά τήν εὔστοχη έκφραση τοῦ ι. Αύγουστίνου. Αύτή κατέγραψε τήν Αγία Γραφή, καθώρισε τούς κανόνες τῶν βιβλίων της καί Αύτή έρμηνεύει άλαθήτως τήν Αγία Γραφή.

Έπομένως, μέ τήν θέση *sola scriptura* άπορρίπτεται ή Ίερά Παράδοση καί ή πολύτιμη συμβολή τῶν Πνευματοφόρων Πατέρων στήν έρμηνεία τής Αγίας Γραφής. Ούσιαστικά, άπορρίπτεται ή ἴδια ή Έκκλησία, ως "στῦλος καί έδραίωμα τής άληθείας". Έτσι, ή άλάνθαστη έρμηνεία τής Αγίας Γραφής αναλαμβάνεται από μεμονωμένα άτομα νεωτέρων θεολόγων καί έκφραστῶν τοῦ προτεσταντικοῦ χώρου, τά όποία ανακηρύσσονται μέ τόν τρόπο αύτό σέ νέους καί αναρίθμητους προτεστάντες "πάπες", πού διεκδικοῦν τό άλάθητο, ό καθένας γιά τόν έαυτό του.

Τέλος, οί περισσότερες προτεσταντικές αἱρέσεις άπέριψαν όλα σχεδόν τά μυστήρια, πλήν τοῦ Βαπτίσματος, καί μερικές καί τής Θείας Εὐχαριστίας, ως άπλοῦ ὅμως συμβολισμοῦ ή άναμνηστικῆς τελετῆς. Άλλες έχουν άπωλέσει άκόμη καί αύτό τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους, άφοῦ εἶναι άντιτριαδικές. Έπομένως, δέν έχουν καμιά σχέση καί σύνδεση μέ τήν ιστορική Μία, Αγία, Καθολική καί Άποστολική Έκκλησία, πού ἱδρυσε ό Χριστός.

3. Οί νεοπροτεσταντικές αίρέσεις

Από τίς προτεσταντικές αυτές ομάδες τῆς Ἀμερικῆς κυρίως προῆλθαν καί οἱ νεοπροτεσταντικές αίρετικές ομάδες πού δραστηριοποιοῦνται σήμερα προσηλυτιστικά διεθνῶς καί στήν Πατρίδα μας. Στήν Ἑλλάδα ἀριθμοῦν περί τίς 100 ομάδες καί ὑποδιαιροῦνται σέ Ἐλεύθερες Ἐκκλησίες, Πεντηκοστιανές καί Νεοπεντηκοστιανές, Θεραπευτές, Χαρισματικούς, Ὑπερδογματι-κούς, Ἐσχατολογικές ομάδες κ. ἄ. Ἀπό τίς τελευταῖες αυτές, προῆλθαν καί ἐκεῖνες πού ἔχουν ἀπωλέσει πλήρως τόν χριστιανικό χαρακτήρα τους (ἀσχέτως μέ τό τί ὑποστηρίζουν οἱ ἴδιες), εἴτε διότι ἀρνοῦνται τήν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ, τήν πίστη στήν Ἁγία Τριάδα καί τήν ὕπαρξη τῆς ψυχῆς (ὅπως εἶναι π.χ. οἱ "Μάρτυρες τοῦ Ἰεχωβά"), εἴτε διότι ἀμφισβητοῦν τήν μοναδικότητα τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὡς τοῦ μόνου φορέως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ Θείας Ἀποκαλύψεως, (ὅπως εἶναι οἱ Μορμόνοι ἢ Ἐκκλησία τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῶν Ἁγίων τῶν Τελευταίων ἡμερῶν), καί ἄλλες πού διαφοροποιοῦνται ριζικά ἀπό τήν χριστιανική πίστη, ὅπως εἶναι, οἱ Ἀντβεντιστές (ἢ Ἐκκλησία τῶν Ἀντβεντιστῶν τῆς Ἐβδόμης ἡμέρας), οἱ Μελετητές τῆς Βίβλου, οἱ Εὐαγγελιστές, ἡ Παγκόσμια Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἡ Χριστιανική Ἐπιστήμη κ.ἄ. Ὅλες αυτές οἱ ἀντιτριάδικές ομάδες δέν μποροῦν πλέον νά θεωροῦνται ὡς χριστιανικές αίρέσεις, γι' αὐτό τίς προσδιορίζομε ὡς παραχριστιανικές ομάδες¹.

Μεταξύ τῶν ἔντονα δραστηριοποιουμένων στήν Ἑλλάδα νεοπροτεσταντικῶν ομάδων καί μέ μεγαλύτερα ποσοστά προσηλυτιζομένων, εἶναι οἱ Πεντηκοστιανοί, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται μέ πολλούς καί διαφορετικούς τίτλους, καίτοι σέ γενικές γραμμές συμπίπτουν μεταξύ τους στήν διδασκαλία καί στά χαρακτηριστικά.

4. Τά χαρακτηριστικά τους

Στό σημεῖο αὐτό εἶναι χρήσιμο νά ἀναφερθοῦμε ἐν συντομία καί ἐπιγραμματικά, στά κύρια χαρακτηριστικά τῶν νεοπροτεσταντικῶν καί τῶν παραχριστιανικῶν 4αίρέσεων.

Οἱ **χριστιανικές αίρέσεις** καί οἱ παραχριστιανικές ομάδες εἶναι, ὅπως εἴπαμε, ομάδες μέ πολλές καί σοβαρές ἀποκλίσεις καί διαφοροποιήσεις ἀπό τήν Εὐαγγελική Ἀλήθεια. Πρόκειται συνήθως γιά διδασκαλίες ἢ ὀργανωμένες ομάδες πού πιστεύουν στόν Ἰησοῦν Χριστόν,

¹ Τούς τίτλους τῶν πολυάριθμων καί ποικυλώνυμων αὐτῶν ομάδων βλέπε στό π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἐγχειρίδιον χριστιανικῶν αίρέσεων καί παραχριστιανικῶν ομάδων.

ή τουλάχιστον όμιλοϋν γι' Αϋτόν. Εΐναι δηλαδή όμάδες πού κινούνται μέσα σέ χριστιανικά ή παραχριστιανικά πλαίσια. Αναφερθήκαμε ήδη σέ μερικές τέτοιες αίρέσεις, πού έχουν άπωλέσει κάθε χριστιανικό χαρακτηριστικό στό "δόγμα" τους ή στό πολίτευμά τους καί κατ' επίφαση μόνον νά άποκαλοϋνται χριστιανικές.

Κύριο χαρακτηριστικό τών όμάδων αϋτών εΐναι άκόμη ή μικρή ιστορική πορεία τους, πού δέν έχει καμία σχέση καί σύνδεση μέ τήν ιστορική Έκκλησία πού ίδρυσε ό Ίησοϋς Χριστός, οϋτε στήν πίστη, οϋτε στήν λατρεία, πολύ περισσότερο στήν "άποστολική διαδοχή". Η ιστορία τους ξεκινά αϋθαίρετα καί ξαφνικά, μόλις μερικές δεκαετίες πρίν, όπως, φερειπεΐν, τών Έλλήνων Νεοπεντηκοστιανών στή δεκαετία τοϋ 1960 καί άλλων στή δεκαετία τοϋ 1920. Άλλες όμάδες έχουν ζωή 100 ή τό πολύ 135 έτών, όπως ή έταιρία "Σκοπία" τών "Μαρτύρων τοϋ Ίεχωβᾶ".

"Όλες αϋτές οι όμάδες, ή κάθε μία γιά τόν έαυτό της, υποστηρίζουν ότι εΐναι ή άληθινή καί γνήσια Έκκλησία τοϋτ Χριστοϋ. "Όμως, δέν εΐναι δυνατό νά ύπάρχουν πολλές "έκκλησίες". Η Έκκλησία τοϋ Χριστοϋ εΐναι Μία καί Άδιαίρετη. Ίδρύθηκε άπό τόν Ίδιο τόν Ίησοϋ Χριστό καί συνεχίζει άδιάκοπα νά ύπάρχει, νά διδάσκει καί νά άγιάζει τούς πιστούς επί 2000 χρόνια. Εΐναι τό "Ένα καί Μοναδικό Σώμα τοϋ Χριστοϋ, όπως Μία καί Μοναδική εΐναι ή Κεφαλή Της, ό "Ίδιος ό Ίησοϋς Χριστός. Δέν μποροϋν λοιπόν νά ύπάρχουν μαζί Της καί κοντά Της καί άλλες "έκκλησίες".

Καί τίθεται έδῶ τό άμείλικτο γιά τίς αίρετικές όμάδες έρώτημα: "Αν όλες αϋτές εΐναι πράγματι, όπως υποστηρίζουν ή κάθε μία γιά τόν έαυτό της, ή Άληθινή Έκκλησία τοϋ Χριστοϋ, τότε ποϋ ήταν πρίν 200, 500, 1000, 1500 ή 1800 χρόνια; Πῶς συνδέονται μέ τήν άρχέγονη Άληθινή Έκκλησία πού ίδρυσε ό Χριστός; Έάν κάποια άπ' αϋτές τίς νεοφανείς χριστιανικές αίρέσεις ή τίς παραχριστιανικές όμάδες εΐναι, όπως υποστηρίζουν, ή άληθινή Έκκλησία τοϋ Χριστοϋ, πῶς θά δικαιολογήσει αϋτό τό μεγάλο χάσμα τών 19 ή 17 αιώνων πού τήν χωρίζει άπό τήν πρώτη Έκκλησία, άφοϋ όλες αϋτές έμφανίσθηκαν μόλις τά τελευταΐα 150 χρόνια;

"Ένα άκόμη χαρακτηριστικό τών νεοφανών αϋτών προτεσταντικῶν καί νεοπροτεσταντικῶν όμάδων εΐναι οι φονταμενταλιστικές διδασκαλίες τους, ή σκληρή συμπεριφορά τους πρós τούς έξω άπό τήν όμάδα καί ή αϋστηρότητα (σκληρότητα) στήν πειθαρχία τών όπαδών τους, ή όποία ένίστε παίρνει τόν χαρακτήρα άπειλῆς καί τρομοκρατίας. Επίσης χαρακτηρίζονται γιά τίς έντονες έσχατολογικές διδασκαλίες τους καί τίς δῆθεν προφητικές προβλέψεις τους, γιά τίς όποίες συνεχῶς διαψεύδονται. Οι συνεχείς αναγγελίες τοϋ τέλους τοϋ κόσμου ("συστήματος", κατά τούς Χιλιαστές) καί ή άπειλή τοϋ Άντιχρίστου ή ή ύπόσχεση τῆς λεγομένης "άρπαγῆς" (κατά τούς Πεντηκοστιανούς), ολοκληρώνουν τήν μέθοδο τοϋ έκφοβισμού καί τῆς καταπίεσης τῆς

άνθρώπινης προσωπικότητας καί τῆς στέρησης τῶν βασικῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων τῶν ὁπαδῶν τους. Καί εἶναι αὐτές ἀκριβῶς οἱ ὁμάδες πού, ὅταν καταγγελοῦν, διαμαρτύρονται ὅτι καταπατοῦνται τάχα τά ἀνθρώπινα δικαιώματά τους καί ἡ θρησκευτική ἐλευθερία τους.

5. Ἡ Ἀληθινή Ἐκκλησία

Ἡ Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ, δέν πλανᾶται, ὅσο κι ἂν μερικά ἀπό τά μέλη της μπορεῖ νά ἀμαρτάνουν προσωπικά, γιατί ἔχει τό Πνεῦμα τό Ἅγιο, τό Ὅποιο τήν συνέχει καί τήν ὁδηγεῖ "εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν". Εἶναι, ἐξάλλου, Ἐκείνη, ἡ ὁποία κατάρτισε τόν Κανόνα τῆς Ἀγίας Γραφῆς - πού καί οἱ ἴδιοι οἱ αἵρετικοί ἐν ἀγνείᾳ τους ἀποδέχονται- καί μόνον Αὕτη μπορεῖ νά ἐρμηνεύει σωστά τήν Ἀλήθεια ἐγγυόμενη τήν σωτηρία σέ κάθε ἄνθρωπο. Ὅμως αὐτά τά χαρακτηριστικά ὑπάρχουν μόνο στήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας.

Πολλές ἀπ' αὐτές τίς αἱρέσεις τολμοῦν νά ὑποστηρίζουν ὅτι ἡ Ἐκκλησία πού ἱδρυσε ὁ Χριστός ἔπαψε κάποτε νά ὑπάρχει ἢ ἔπεσε σέ πλάνη καί ἀποστασία καί ἀνασυγκροτήθηκε ὁρατῶς τώρα στούς ἔσχατους καιρούς σ'αὐτούς. Ὑπάρχει ἄραγε μεγαλύτερη βλασφημία ἀπ' αὕτη πρός τό πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὅποιος εἶπε γιά τόν ἑαυτό Του: "Εγώ εἰμί ἡ ὁδός καί ἡ ἀλήθεια καί ἡ ζωή"; (Ἰωάν. ιδ' 6). Πῶς εἶναι δυνατόν γιά ἕναν λεγόμενο Χριστιανό νά ὑποστηρίζει ὅτι δέν ἴσχυσαν κατά γράμμα καί ἀπολύτως οἱ προφητικοί λόγοι τοῦ Χριστοῦ γιά τήν αἰώνια καί ἀλάθητη πορεία τῆς Ἐκκλησίας Του; Ὁ Κύριος δέν εἶπε ὅτι "πῦλαι ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς" (Ματθ. ιστ' 18), ὅτι "ἰδού ἐγώ μεθ' ὑμῶν εἰμί πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος" (Ματθ. κη' 20) καί ὅτι: «ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, τό Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τήν ἀλήθειαν» (Ἰωάν. ιστ' 13); Πῶς εἶναι δυνατόν ἡ ἱστορική Ἐκκλησία, πού ἱδρύθηκε ἀπό τόν Ἰδιο τόν Χριστό καί καθοδηγεῖται, κατά τούς ἀδιάψευστους λόγους Του ἀπό το Ἅγιο Πνεῦμα, νά πέσει σέ πλάνη καί ἀποστασία;

"Ἡ Ἐκκλησία δέν μπορεῖ νά γνωρίζει χάσματα καί διακοπές οὔτε στήν πίστη οὔτε στήν ὁργάνωση οὔτε καί στή ζωή. Τό ἀληθινό χάρισμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ συνέχιση τῆς ἀποστολικότητος καί στά τρία αὐτά σημεῖα.....στήν ἀποστολική διδαχή, στήν ἀποστολική διαδοχή καί στήν ἀποστολική ζωή..."². Κι αὕτη ἡ Ἐκκλησία ἀσφαλῶς πρέπει νά εἶναι μόνο Μία (Μοναδική), Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική. Καί τέτοιους ἀδιαμφισβήτητους τίτλους καί τέτοια αὐτοσυνειδησία ἔχει μόνον ἡ Ἁγία Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας, ἡ ὁποία "διαφύλαξε ἀνόθευτη, ὁλόκληρη τήν

² Βλ. π. Ἀντ. Ἀλεβιζοπούλου, Ἡ Ὁρθοδοξία μας, σ. 265).

κληρονομιά της Αποστολικής Εκκλησίας και αποτελεί την συνέχειά της"³. Αυτή, λοιπόν, και ΜΟΝΗ είναι "ο στῦλος και τό ἐδραίωμα της ἀληθείας" (Α΄ Τιμ. γ΄ 15) κατά τόν Ἀπ. Παῦλο και αὐτή πρέπει νά γίνει τό μέτρο μέτρησης, ὁ κανόνας κρίσης κάθε νεοφανοῦς ομάδας και αἵρεσης. Γι' αὐτό χαρακτηρίζουμε ὅλες αὐτές τίς νεοφανεῖς ομάδες ὡς χριστιανικές και παραχριστιανικές αἵρέσεις, γιατί δέν συμφωνοῦν μέ τήν πίστη και τήν διδασκαλία τῆς ὑπό τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἰδρυθείσας και θεμελιωθείσας ἱστορικής Ὁρθόδοξης Εκκλησίας μας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ μόνη πού μπορεῖ νά ἐρμηνεύει αὐθεντικά τήν Ἁγία Γραφή και νά διδάσκει τήν Ἀλήθεια και ἄρα νά σώζει τόν ἄνθρωπο.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, ἡ Ἀληθινή Εκκλησία οὔτε ἀλλοιώνει ἢ νοθεύει τήν Εὐαγγελική Ἀλήθεια, οὔτε τήν ἐρμηνεύει διαφορετικά κατά καιρούς, οὔτε διακηρύσσει δόγματα και προφητεῖες πού ἀργότερα ἀποκηρύσσονται ἢ διαψεύδονται. Ἡ ἀληθινή και γνήσια χριστιανική Πίστη ἀπεκαλύφθη και παρεδόθη "ἅπαξ τοῖς ἁγίοις" (Ἰούδα, 3) και στόν Θεό "δέν ὑπάρχει ἀλλοίωσις ἢ σκιά μεταβολῆς" (Ἰακ. Α΄ 17). Ἐπομένως, ὅποιος ἀλλοιώνει τό Εὐαγγέλιο πού κήρυξε ὁ Χριστός δέν εἶναι "ἀπό Θεοῦ" και κηρύττει "ἕτερον εὐαγγέλιον" (Β΄ Κορ. Ια΄ 4), δέν μπορεῖ νά ὑποστηρίξει ὅτι εἶναι ἀγωγός τῆς Ἀλήθειας τοῦ Θεοῦ και ὁ αὐθεντικός ἐρμηνευτής της. Ὅποιος ὁμιλεῖ ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ, πάντοτε και παντοῦ και ὑπό ὁποιοσδήποτε καταστάσεις τά ἴδια πιστεύει, κηρύσσει και διδάσκει και δέν διαψεύδεται.

6. Προτεσταντικές διδασκαλίες

Ἀπό τήν πληθώρα τῶν νεοπροτεσταντικῶν αἱρέσεων πού δραστηριοποιοῦνται στήν Ελλάδα, θά ἐπιλέξουμε ἓνα ἀντιπροσωπευτικό παράδειγμα, δειγματοληπτικά, ἀπό τόν χῶρο τῶν Ἑλλήνων Νεοπεντηκοστιανῶν, πού παρουσιάζει συνοπτικά τίς κυριώτερες κακοδιδασκαλίες τους. Εἶναι τό "πιστεύω" μιᾶς συγκεκριμένης νεοπροτεσταντικῆς ομάδας, ὅμως ἀντιπροσωπεύει και ἐκφράζει τό "πιστεύω" ὅλων σχεδόν τῶν νεοπροτεσταντικῶν ομάδων.

α) Ἡ ομάδα αὐτή διεκδικεῖ γιά τόν ἑαυτό της αὐθαίρετα τόν τίτλο τῆς μόνης ἀληθινῆς Εκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, καίτοι ἐμφανίστηκε στό προσκήνιο μόλις τή δεκαετία τοῦ 1960 και ἐπομένως δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ἱστορική Εκκλησία πού ἵδρυσε ὁ Χριστός.

β) Καταφέρεται ἐναντίον κάθε ἄλλης χριστιανικῆς ὁμολογίας, ἀκόμη και κατά τῶν λοιπῶν Πεντηκοστιανῶν ομάδων.

³ Αὐτόθι, σ. 267

γ) Υποστηρίζει ότι ή Εκκλησία (καί έννοεϊ τήν Όρθόδοξη Εκκλησία) αποστάτησε δύο ή τρεῖς αἰῶνες μετά τούς Άποστόλους, γι' αυτό πρέπει νά χαρακτηριστεῖ ὡς "πόρνη" ή ὡς "θυγατέρα τῆς Βαβυλώνας".

δ) Στήν ομάδα αὐτή ή εἰδική Ίερωσύνη ἀπορρίπτεται. Παλαιότερα, ἀποδεχόταν πέντε τελετές ὡς δῆθεν "μυστήρια". Σήμερα δηλώνει ὅτι δέχεται καί τά ἑπτά "μυστήρια". Βεβαίως αὐτά δέν ἔχουν καμμία σχέση μέ τά πραγματικά Μυστήρια τῆς Εκκλησίας, ἀλλά εἶναι ἀπλές τελετές, μή ὑπάρχοντος ἱερέως λειτουργοῦ. Άλλες ομάδες ἀποδέχονται ἕνα ή δύο "μυστήρια" (Βάπτισμα καί Θεία Εὐχαριστία), τά ὅποια ὅμως δέν ἔχουν κανένα μυστηριακό χαρακτήρα, ἀλλά εἶναι ἀπλές τελετές. Ή Θεία Εὐχαριστία σ'αὐτές εἶναι ἀπλῶς μία ἀνάμνηση καί, βεβαίως, οὔτε λόγος νά γίνεται γιά κατ'οὐσίαν Σῶμα καί Αἷμα Χριστοῦ, ἀφοῦ διδάσκουν ὅτι πρόκειται μόνο γιά σύμβολα.

ε) Ἀποδέχεται τό "Σύμβολο τῆς Πίστεως", Νικαίας-Κωνσταντινουπόλεως, καίτοι ἀπορρίπτει τόσο τίς Οἰκουμενικές Συνόδους, πού τό συνέταξαν καί τό κατοχύρωσαν μέ τό κῦρος τους, ὅσο καί τούς θεοφόρους Πατέρες πού τίς συγκρότησαν, τούς φορεῖς δηλαδή τῆς εἰδικῆς Ίερωσύνης, οἱ ὅποιοι τό συνέταξαν.

στ) Δίδει μεγάλη ἔμφαση στίς λεγόμενες "ἐμπειρίες" καί στά "χαρίσματα" καί εἰδικά στήν ὑποχρεωτική γιά ὅλους "γλωσσολαλιά", καί στό λεγόμενο "βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος", ἐγκλωβίζοντας τούς ὁπαδούς της ή προσελκύοντας νέους, μέ ἐσχατολογικές διδασκαλίες καί δῆθεν προφητεῖες (ἰδιαιτέρως μέ τή διδασκαλία περὶ "ἄρπαγῆς").

ζ) Ή σωτηρία εἶναι στιγμιαία καί αὐτόματη ὑπόθεση καί ἐξασφαλίζεται μόλις ὁ πιστός δεχθῇ τόν Χριστό "σάν προσωπικό Σωτήρα ἀναγνωρίζοντας τίς ἁμαρτίες του". Δηλαδή βρισκόμαστε στή βασική θέση τοῦ Προτεσταντισμοῦ ὅτι ὁ χριστιανός σώζεται μόνο διά τῆς πίστεως.

η) Τέλος, τό "βάπτισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος" εἶναι ἀπαραίτητο νά ἀκολουθήσει τό βάπτισμα στό ὕδωρ καί εἶναι μιά προσωπική ὑπόθεση, ἀφοῦ ὁ κάθε Πεντηκοστιανός μόνος του διαπιστώνει, σέ συγκεκριμένη ἡμέρα καί ὥρα, ὅτι ἔλαβε τό "βάπτισμα" αὐτό. Συνήθως, ἀπόδειξη τούτου εἶναι ή ὑποχρεωτική γιά ὅλους "γλωσσολαλιά". Ὁ νηπιοβαπτισμός ἀπορρίπτεται.

Άν ἐξαιρέσει κανεῖς τήν "γλωσσολαλιά", πού συναντᾶται σέ ὀρισμένες μόνον ἀπό τίς γνωστότερες ομάδες, οἱ λοιπές διδασκαλίες εἶναι κοινές σέ ὅλες σχεδόν τίς νεοπροτεσταντικές αἱρέσεις.

Ή ὑποχρεωτικότητα γιά ὅλους τῶν δῆθεν "ἐμπειριῶν" καί ὁ τρόπος τῆς μηχανικῆς σωτηρίας εἶναι ἀσυμβίβαστα μέ τήν διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἀποτελοῦν, ἀφ'ένός μὲν, ἐκβιασμό τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί, ἀφ'έτέρου, "πνευματικό βιασμό" τῶν ὁπαδῶν τῶν διαφόρων ὁμάδων.

7. Ὁρθόδοξη στάση ἔναντι τῆς πλάνης

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας, φυλάσσοντας καί διδάσκοντας ἀνελλιπῶς τὴν Ἀλήθεια ἐπὶ 2000 τώρα χρόνια, δέν φοβᾶται τὴν πλάνη, τὸ ψεῦδος, τὸν ἔλεγχο, τὴν αἵρεση. Κηρύσσοντας τὴν ἀγάπη εἶναι ἐπιεικής, φιλόανθρωπος καί φιλόστοργη πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καί μάλιστα πρὸς τοὺς ἁμαρτωλοὺς καί τοὺς πλανεμένους. Δέν εἶναι μισαλλόδοξη, δέν καταδικάζει τὸν ἁμαρτωλό ἢ τὸν πλανεμένο, ἀλλὰ *"πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει"* (Α΄ Κορ. ιγ' 8).

Αὐτὰ τὰ χαρακτηριστικά γνωρίσματα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας χαράσσουν τὰ πλαίσια τῆς σχέσης της καί τῆς στάσης της ἀπέναντι στοὺς αἵρετικούς καί στοὺς πλανεμένους. Κάνει διάκριση μεταξύ τῆς αἵρεσης - πλάνης καί τοῦ θύματος, τῆς ἀσθένειας καί τοῦ ἀσθενοῦς. Μάχεται καί πολεμᾷ τὴν πλάνη, τὴν ἀσθένεια καί ὄχι τὸν πλανεμένο, τὸν ἀσθενῆ. Διδάσκει τὴν Ἀλήθεια μέ σταθερότητα καί βεβαιότητα, χωρὶς φανατισμό καί μισαλλοδοξία, καί ἀντιμετωπίζει μέ πόνο καί ἀγάπη ἐκείνους πού πέφτουν στὴν σύγχυση καί στὴν πλάνη, πολὺ δέ περισσότερο ἐκείνους πού προηγουμένως ἀνῆκαν στὰ δικά της πρόβατα.

Ἄραγε φταῖνε μόνον ἐκεῖνοι; ἢ μήπως τὸ φῶς τῆς Ἀλήθειας τοῦ Χριστοῦ δέν ἔφθασε ἔγκαιρα καί σωστά στίς καρδιές τους; Ποιὸς φταίει γι' αὐτό; Ἡ Ἐκκλησία μας δέν ἀρνεῖται λοιπὸν τὸν διάλογο μέ τὰ θύματα τῆς πλάνης, ἐλπίζοντας πάντοτε στὴν ἀνάνηψή τους καί τὴν ἐπιστροφή τους.

Γράφει ὁ καθηγητὴς κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου: *«Ὁ διάλογος τῆς ἀληθείας μέ τοὺς ἑτεροδόξους πρέπει νὰ ζωοποιῇται ἀπὸ ἀγάπην καί νὰ συνεχίζεται ἀκόμη καί ἐάν οἱ συνδιαλεγόμενοι αἵρετικοὶ συμπεριφέρονται ἀνελικρινῶς ἢ καί κατὰ ἐχθρικὸν τρόπον ἐναντίον τῶν Ὁρθοδόξων. Πρέπει οἱ αἵρετικοὶ καί ἑτερόδοξοι νὰ θεωροῦνται ὡς ἀσθενεῖς, τοὺς ὁποίους οἱ Ὁρθόδοξοι ὡς καλοὶ Σαμαρεῖτες πρέπει νὰ ἀντιμετωπίζουν μέ στοργικὴν φροντίδα»⁴.*

Καί ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ἀναφερόμενος στὴ σχέση μας καί στὴ συνάντησή μας μέ αἵρετικούς, τονίζει: *«Τὰ παρ' ἡμῶν αὐτῶν πληρώσωμεν καί χεῖρα αὐτοῖς ὀρέξωμεν (=τείνωμεν), μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιεικείας πρὸς αὐτοὺς διαλεγόμενοι.... Καί δεῖ πολλῆς ἡμῖν τῆς ἐπιεικείας καί τῆς μακροθυμίας, ὥστε δυνηθῆναι αὐτοὺς ἐξαρπάσαι καί ἐξαγαγεῖν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ διαβόλου. Εἴπωμεν τοίνυν πρὸς αὐτοὺς ἀνάνηψατε μικρόν, διαβλέψατε πρὸς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης, ἐννοήσατε*

⁴ Ε. Θεοδώρου, Ὁ ἱ. Χρυσόστομος γιὰ τοὺς Οἰκουμενικοὺς διαλόγους, "Θεολογία", τόμ. 79. 5. 1, σ. 16.

τῶν ρημάτων τὴν ἀκρίβειαν»⁵. Πρέπει πάση θυσία, διακηρύσσει ὁ ἱ. πατήρ, ὁ διάλογός μας μέ τούς αἰρετικούς νά συνεχίζεται καί νά διεξάγεται μέ ἀγάπη, λεπτότητα καί ἀβροφροσύνη ἀκόμη καί ἐάν οἱ αἰρετικοί ἀντιδροῦν μέ τρόπο ἀπαράδεκτο. «Κἄν ὑβρισθῆναι δέῃ», γράφει, «κἄν πληγὰς λαβεῖν, κἄν ὅ,τιοῦν ἕτερον ὑπομεῖναι, πάντα ποιήσωμεν, ὥστε αὐτούς (=τούς ἑτεροδόξους) ἀνακτήσασθαι. Καί γάρ λακτιζόντων τῶν νοσοῦντων καί ὑβριζόντων καί λοιδορούντων ἀνεχόμεθα, οὐ δακνόμεθα ταῖς ὑβρεσιν, ἀλλ' ἐν μόνον ἐπιθυμοῦμεν ἰδεῖν, τοῦ τὰ τοιαῦτα ἀσχημονοῦντος τὴν ὑγίειαν. Καί ἱατροῦ πολλάκις ἐσθῆτα διέρρηξεν ὁ κάμνων· ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο ἀπέστη ἐκεῖνος τῆς θεραπείας»⁶.

Βεβαίως, ὁ ἱ. Χρυσόστομος, ἐπισημαίνει ὁ κ. Καθηγητής, «οὐδόλως δεχόταν, ὅτι ὁ διάλογος τῆς ἀληθείας πρέπει νά ὑποκατασταθῇ ἀπό τίς ἐκδηλώσεις ἀγάπης. Ὁ διάλογος αὐτός οὐδόλως σημαίνει ὅτι θά γίνει κάποιος συγκρητιστικός συμφυρμός ὀρθοδόξων καί ἀντορθοδόξων στοιχείων ἢ ἐξωτερική μηχανική συγκόλλησις τῶν πρώην διεστῶτων. Τό μοναδικόν κριτήριον τῆς δικαιοσύνης τοῦ διαλόγου εἶναι τό "ἐπαναγαγεῖν ἐπὶ τό τῆς γνώσεως φῶς"»⁷.

Αὐτός πρέπει νά εἶναι καί ὁ δικός μας κανόνας καί ὁ στόχος μας στοὺς διαλόγους μας μέ τούς αἰρετικούς. Σταθερότητα στήν πίστη μας, καθαρὸς λόγος Ὁρθόδοξος καί διαφύλαξη τῆς ἀκεραιότητος τῆς Ἀγιοπατερικῆς Παραδόσεως σέ ὅλα. Καί παράλληλα, προσπάθεια εἰλικρινῆς νά βοηθήσουμε τόν πλανεμένο ἀδελφό μας.

Ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά, πρέπει νά γνωρίζουμε ὅτι καί οἱ αἱρέσεις πού πλησιάζουν τούς χριστιανούς μας, προβάλλουν κι αὐτές μερικές ἀλήθειες, πού εἶναι ὅμως ἀποσπάσματα -τμήματα τῆς Ἀλήθειας καί ὄχι ὁλόκληρη ἡ Ἀλήθεια. Αὐτό ἄλλωστε σημαίνει καί αἵρεση, δηλαδή, ὄχι μόνο διαστρέβλωση τῆς Εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας ἀλλὰ καί ἀποσπασματική προτίμηση καί ἀπολυτοποίηση καί προβολή τμημάτων της, πού συμφέρουν στήν ὁμάδα, καί τὰ ὅποια στή συνέχεια προβάλλονται ὡς ἡ ὅλη καί μόνη ἀλήθεια. Ἔτσι, ἡ αἰρετική διδασκαλία περιέχει συχνά καί ἀλήθειες, ὅμως ὄχι ὁλόκληρη τὴν Ἀλήθεια, ἀλλὰ τμῆμα της ἢ τὴν Ἀλήθεια διαστρεβλωμένη.

Εἶναι λοιπὸν καθῆκον μας νά εἴμαστε σέ θέση νά γνωρίζουμε ποιά εἶναι ἡ Ἀλήθεια καί ποιές εἶναι οἱ πλανεμένες καί αἰρετικές διδασκαλίες. Βεβαίως, αὐτό προϋποθέτει καί καλή γνώση τῆς πίστεώς μας καί μελέτη πολλή. Ἀλλοιῶς, ὄχι μόνο δέν θά μπορέσουμε νά βοηθήσουμε τούς

⁵ Χρυσόστομος, Ὁμιλία η' εἰς τὴν Γένεσιν, PG 53,72.

⁶ Χρυσόστομος, Λόγος δ' κατὰ Ἰουδαίων, PG 48,882.

⁷ Ε. Θεοδώρου, ἐνθ. ἀνωτ., σ. 18.

πλανεμένους αδελφούς μας, αλλά κινδυνεύουμε κι εμεῖς νά ἐμπλακοῦμε
στήν αἴρεση. Καί ἐδῶ ἀκριβῶς βρίσκεται ἡ δική μας εὐθύνη.